

ЦРНЕ ВАН 304/09.03.2018,

Становище

от доц. д-р Анастасия Желязкова Начева-Цачева, доктор

на дисертационния труд „Морфологични характеристики и функционални възможности при ученици с увреден слух“, представен от Мирела Станиславова Христова, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Теория и Методика на Кинезитерапията“ за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве, докторска програма „Кинезитерапия“

Кинезитерапията е важно свързващо звено между профилактичната медицина и морфофункционалния статус на човешкия организъм, а тази връзка е с още по-голямо и актуално значение, когато става въпрос за такъв статус при деца и подрастващи.

Темата и съдържанието на настоящата дисертация са тясно свързани с тези проблеми. В нея се анализира и оценява в сравнителен план до колко слуховия дефицит при деца с увреден слух е оказал влияние върху техния морфологичен и функционално-динамичен статус. Методичният подход и съответно получените резултати имат пионерен характер не само за България.

Според цифровата справка, дисертацията е в обем от 180 страници, резултатите са представени в 30 таблици и са онагледени с 15 графики и 18 снимки. Библиографският списък е от 228 заглавия: 24 на кирилица и 204 на латиница, като над 50% от цитираните трудове са публикувани след 2000 година, което дава основание да се приеме, че литературният обзор е балансиран по отношение на класически и нови познания и резултати в третираната тематика.

Дисертационният труд е с традиционна структура: Увод; Литературен обзор, структуриран в три раздела: първа част – детска глухота, втора част – моторно, психическо и физическо развитие на деца с увреден слух и на деца с неувреден слух, трета част – дееспособност и здраве при изследваните деца; литературно обоснована работна хипотеза; цел на разработката и задачите за нейното реализиране; представяне на изследвания контингент; описание на приложените изследователски методи; анализ и оценка на получените резултати и накрая са направени 6 основни извода, и са дадени 4 препоръки за ползване и популяризиране на тези резултати.

Въведението в темата е целенасочено и очертава основните насоки, в които ще се търси решение за откриване и оценка на актуалните проблеми при физическото развитие и дееспособността на децата с увреден слух.

Литературната справка е богата и многопластова. Направеният обзор не само информира за взаимовръзката в системата: „Детска възраст, глухота и морфофункционален статус“, но са оценени и систематизирани и насоките, които все още не са достатъчно проучени в тази област.

Изведена е **работна хипотеза**, която отразява богатата литературна осведоменост на докторантката и умението ѝ да обоснове мястото и значението на очакваните резултати за оптимизиране на кинезитерапевтичните програми за подобряване на физическите възможности на децата с увреден слух.

Целта и четирите поставени задачи за нейното постигане, са ясно и точно формулирани и очертават етапите на бъдещото научно-приложно изследване. Специално място в оценката ми има разработената изследователска методика. Рядко се срещат докторантски разработки с толкова всеобхватни, подробно описани и целенасочено подбрани методични подходи, като голяма част от приложените методи са илюстрирани и със снимков материал.

Основна част от разработката е раздела „**Собствени резултати и анализ**“. По описаната подробно методика са изследвани 91 деца на възраст от 7 до 11 години, разпределени в 2 групи – 42 деца с увреден слух и 49 – с неувреден слух. На всяко дете са отчетени данните за:

- 9 морфологични признака

- 8 теста „Еврофит“
- 4 стабилOMETрични теста за равновесие

Получените данни са обработени математически и са анализирани и оценени в сравнителен план между децата с увреден слух и тези с неувреден слух. Отчитано е наличието или липсата на различия за всеки отделен признак от трите тематично обособени раздела:

- За морфологичната характеристика
- За характеристиката на физическата дееспособност
- За характеристиката на равновесната устойчивост

Освен сравненията между данните за двете групи изследвани деца, са направени и сравнения между настоящите данни и тези за деца от същата възрастова група, получени от представителни за България изследвания, а също и с подобни данни на чужди автори.

Цялостната оценка от направения с вещина подробен сравнителен анализ, е позволила на докторантката да изведе накрая 6 основни извода. Те напълно и адекватно отразяват връзката между увредения слух при изследваните деца и състоянието на техните функционално-динамични възможности. Това е резултат, който напълно съответства на целта на дисертацията и отговаря на въпросите, които произлизат от поставените задачи.

Направен са и 4 препоръки, които директно очертават научно-приложното значение на резултатите от рецензираната разработка. Изпълнението на дадените препоръки без съмнение ще допринесе за оптимизирането на психосоматичния статус на децата с увреден слух.

Според мен **научно-приложните приноси** на дисертационния труд са следните:

1. Като цяло разработката е посветена на актуален и непроучен в България кинезитерапевтичен проблем, посветен на връзката между увредения слух при деца и тяхната морфологична и функционално-динамична характеристика.
2. Литературната справка надхвърля границите на изискуемия формат за такава разработка и може спокойно да бъде публикувана като самостоятелен обзор, информиращ за медико-

биологичната същност на глухотата и отражението ѝ върху морфофункционалния статус на индивида въобще.

3. С приносно значение е и формирания методичен подход за целенасочено изследване на деца с увреден слух, а получените резултати ми дават основание да допусна, че този методичен раздел също може да бъде самостоятелно публикуван като „Ръководство“ за изследване на физическата дееспособност на деца със сензорни увреждания.
4. Получените резултати и направените изводи са обективна и богата база за разработването на целенасочена кинезитерапевтчна програма за оптимизиране на дееспособността на децата с увреден слух.

Във връзка с дисертацията са публикувани 3 статии. Проектът за автореферат отговаря на необходимите изисквания и обективно отразява цялостната научна разработка.

Заклучение

Смятам, че представената дисертация „**Морфологични характеристики и функционални възможности при ученици с увреден слух**“ е завършен научен труд, който е посветен на важен и актуален кинезитерапевтичен и здравно-социален проблем, а направените изводи и препоръки имат голяма научно-приложна значимост. Въз основа на гореизложеното, давам своята висока оценка и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да присъди на гл. ас. Мирела Станиславова Христова образователната и научна степен „**Доктор**“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве, Докторска програма „Кинезитерапия“.

Рецензент:

Доц. д-р А. Начева-Цачева, доктор